

שהרי לדעת רבי אידי ואידי [פרנסה ומזונות], מוגבא גביא ממטלטלין.

דתניא: אחד נכסים שיש להן אחריות [דהיינו קרקעות, שאפשר להוציאן מן הלקוחות], ואחד נכסים שאין להן אחריות [מטלטלין] מוציאין למזון האשה ולבנות, דברי רבי. (84)

אלא מאי כוונת רבי כשאמר — "פרנסה אינה כתנאי כתובה?"

לכדתניא: האומר, המצווה בשעת מיתתו שאל יזוננו בנותיו מנכסיו — אין שומעין לו. כיון שהשתעבד להן בתנאי כתובה.

אך האומר — אל יתפרנסו בנותיו מנכסיו, שומעין לו. ואין היתומים חייבים לפרנס את בנותיו. היות שהפרנסה אינה כתנאי כתובה, היות שעל זה לא השתעבד הוא עצמו, אלא חוב הוא על היתומים בלבד, כל עוד הוא עצמו לא צוה אחרת.

ולדין זה התכוין רבי כשאמר "פרנסה אינה כתנאי כתובה".

תלה ליה רב לרבי בניי חטי [שלח רב מכתב טו-א לרבי, ובין השיטים של המכתב, שאל אותו שאלה זו]:

כתובה בכך דאילו לא נתנו לה האחים פרנסה — טרפא ממשעבדי [שנוטלת נדונייתה אפילו מנכסים משועבדים, דהיינו, מקרקעות שמכרו האחים לאחר מות אביהם], ואילו תנאי כתובה לא טרפא ממשעבדי [אך למזונותיה אינה מוציאה מנכסים שמכרו האחים].

והטעם שאינה גובה למזונותיה מנכסים משועבדים — כיון שמזונות אינו חוב קצוב, תקנו חכמים שלא יוציאו מהלקוחות מפני תיקון העולם. כמבואר בגיטין. (מח ב).

אך נדוניה היא חוב קצוב, וגובה מנכסים משועבדים.

אין לומר כך —

שאם כן, מאי קא משמע לן? הא מעשים בכל יום שמוציאין מנכסים משועבדים לפרנסה, ואין מוציאין למזונות, וכמו שנתבאר. (83)

ואלא, שמא תאמר, שכונת רבי לחלק — דאילו פרנסה גביא נמי ממטלטלי, ותנאי כתובה רק ממקרקעי גביא, ממטלטלין לא גביא. כדין הכתובה עצמה שאינה נגבית אלא ממקרקעי.

אין לומר כן.

ג. אם לא בגרה ולא נישאת — יש לה פרנסה, אפילו אם התארסה. ולענין מזונות — אם התארסה קיימא לן כרב שאין לה מזונות.

83. הקשו התוספות: אולי המנהג ש"מוציאין לפרנסה ואין מוציאין למזונות", נוצר בעקבות דברי רבי הללו?

ותירצו התוספות — שרב הונא אמר את דברי רבי הללו בבית המדרש בתור חידוש.

והסתפקה הגמרא איזה חידוש השמיענו רב הונא כשהביא מימרא זו. ובזמן רב הונא כבר היה המנהג פשוט כרבי.

ואכן בתקופות מוקדמות יותר, כגון בזמן רב ורבי יוחנן, עדיין לא התפשט המנהג הפשוט כרבי, כמבואר בגמרא לקמן, שרבי יוחנן חלק על דברי רבי.

84. ואין לומר איפכא — שרק למזונות מוציאין